

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
20 novembre st. v.
2 decembre st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea:
Strada principala 375 a.

Nr. 47.

A N U L XXIV.
1888.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Dora d' Istria.

Femeia al cărei portret decorează pagina acésta ș-a creat un nume, care va rămâne vecinic în istoria culturii popoarelor din Europa, de-alături cu al femeilor celor mai renumite din lumea științei. Ca femeie învățată, ca scriitoare, ca luptătoare pentru emanciparea secului său, ea ocupă de-o potrivă un loc de frunte și decă mai accentuăm, că dēnsa a fost română, vom justifica de-ajuns motivul pentru care în deosebi noi românii pronunțăm cu mândrie numele ei.

Este adevărat, că dēnsa nu s'a servit în scrierile sale de limba română, dar asta nu-i detrage nimic din stima ce-i datorim, căci nu numai în limba națională se pot face servicii nēmului românesc, ba câte odată idiomul străin este de preferit. Astfel de caz obvine atunci când voim să ne înțelegă lumea mare, — căreia ne adresăm.

De și n'a scris românește, Dora d' Istria e cunoscută în lume ca română și talentu-i genial revărsă lumină asupra națiunii noastre. Acum la mōrtea ei, se cade dară să jertfim și noi câteva șire memoriei sale.

Numele »Dora d' Istria« este un nume fictiv, cum este și acela de »Carmen Sylva«. Numele-i originar e Elena Ghica și a fost fata marelui ban Mihaiu Ghica, fratele cel mai mare al fostului Domn al Munteniei Alesandru Ghica. Primind o educațiune escelentă, atrase până și atențiunea lui Humboldt, care făcēndu-i cunoșcința la curtea regelui Frideric Vilhelm IV, i admiră cunoșcința limbilor. Tinera princesă vorbiă tōte limbile classice și cele mai multe limbi culte moderne, cunoșcea autorii cei mai renumiți din timpul vechiu și nou.

Dora d' Istria.

La 1849 rentorcēndu-se în patrie, nu peste mult, în etate de 20 de ani, se mărită după principele rus Alesandru Koltzoff-Massalsky, care o duse la Petersburg. Dar viața din curtea țarului Nicolae I nu conviniă cu ideile liberale ale ei, cerul posomorit al Rusiei i apăsă spiritul, ér soțul seu imbuibat de superstițiunile panrusismului i risipiă tōte ilusiunile de

fericire. Astfel dēnsa nu dorì decăt să scape cât mai curēnd din acel cerc nepotrivit. Se înțese frumos cu soțul seu. Acela se 'nvoi ca să se despartă și ēnsuș el i căștigă pasaport ca să pōtă eși din Rusia, ce-i părea o temniță grozavă.

Ea se aședă apoi în Elveția, unde la 1855 începū o viață nouă și de-aici datează activitatea sa literară. Revistele și diarele franceze i deschiseră cu plăcere colōnele și 'n scurt timp pseudonimul ei deveni cunoscut.

În anul următor publică o scriere intitulată: »Elveția germană și suirea pe Miunch,« care făcū mare senzație. Toți i admirară talentul, precum și energia cu care a suit muntele Miunch, unde puțini călători s'au urcat. Ea suì culmea cea mai înaltă și acolo implantă tricolorul român ca semn de suvenir pentru iubita sa patrie și națiune.

La 1858 publică o carte: »Despre viața monacală în biserica orientală«. Dar opera sa de frunte este »Femeile în orient,« pentru care cu ocaziunea călătoriei sale în Grecia avū o primire entusiastică și fu numită membră a Academiei de știință diu Atena.

De atunci și pân' acum a scris o mulțime de lucrări literare-știintifice, pentru cari mai multe academii și societăți literare o numiră membră onorară.

In patria sa nu s'a mai intors, ci a ramas tot in străinătate, luminând ca un far in mijlocul mării cu-tropitoare. In timpul din urmă a trăit la Florența, unde a și murit in septemăna trecută, in etate de 61 ani.

Cale bună!

Cucul, pasere 'ngâmfată, imbrăcat ușor in pene,
A cântat întręga vĕră prin păduri și prin poene,
Și, ca vrăjitor ce este, a spus multor de noroc,
El al crângurilor ôspe și-al pădurilor proroc.
Dar un vĕnt de miĕdă-nôpte a bătut ușor și rece:
Eră semn că iĕrna vine, eră semn că vĕra trece. —
Și atunci, luându-și puii, s'a pornit dela pădure
Și s'a dus in alte locuri cucul cel cu pene sure.
După el tot stoluri-stoluri rĕndunelele s'adună
Și pornesc ĝiua cu sôre și se duc nôptea pe lună;
Se adună și lăstunii și se duc și ei in pripă,
Despicând imensitatea cu-a lor ageră aripă . . .
Inșirate 'n unghiu și 'n frunte cu cĂrmacea șciutôre
Prin văsduh văslesc din aripi cĂrdurile de cocôre,
Peste mii de orizonturi, croncĂnind, se 'ndepĂrtĕzĂ,
Unde-al ochiului imperiu de vedere incetĕzĂ.
Și priveĝhitôrea, sturzul, mierla, ôspeții de vĕră,
CĂntĂreții primĂverii, s'au dus toți in altă țĕră,
Și popôrele de grauri, ingrĂșate 'n miriști late,
Au plecat cu ridicata și s'au dus, s'au dus departe . . .

Cale bună! cale bună! paserilor cĂlĕtôre!
SĂ ajunĝeți fericite sub cĂldura altui sôre,
SĂ strĂbateți infinitul repede ca o sĂĝĕtă —
Și sĂ treceți ca gĂndirea marea lungă, marea lată.
Cale bună! Unde merĝeți sĂ 'ntĂlniți numai grĂdine,
Numai pajiști inverĝite, cu smochini și cu smochine;
SĂ ve perdeți ca gĂndirea pe sub bolțile albastre,
Și sĂ reveniți cu bine ĕr pe cĂmpurile nôstre!
O! cum n'am ca voi aripe, sĂ mĕ duc in lumea largă,
Ca o umbră neșciută, cĂlĕtôre și pribĕĝă;
SĂ strĂbat, ca voi, vĂsduhul, — și, setos de cale lungă
Nici un gĂnd sĂ nu-mi mai vie, nici un dor sĂ nu
m'ajungă!

Aș incungiurĂ pĂmĕntul, m'aș tot duce peste mare
Și din sbor sĂ mĕ oprĕscĂ nimene n'ar fi in stare . . .
RĂtĂcit ca o visare pe sub bolți de cer senine,
SĂ mĕ 'ntorc pe lume ĕrĂș mi-ar fi silă și rușine! . . .
Cale bună, paseri scumpe! . . . Noi vom sta cu pițigoi,
Pe cĂnd ĕrna-și va intinde stratu-i rece, ĝhiața, sloii,
Și pe cĂnd va bate 'n ușe la sĂrac, ca o nebună . . .
Cale bună, paseri scumpe! Cale bună! cale bună!

Ioan N. Roman.

Cicero.

— Schiță dramatică in 5 acte. —

(Urmare).

ACTUL III.

Un etac impodobit cu lucruri de artă și preț mare,
din vechime.

Scena I.

Veres, sedĕnd a lene pe un pat lung, la al cĂrui capĕt stĂ Onfala; doi copii robi ũ apĕrĂ de mușce, cu mari cođi de pĂun.

Onfala. ĕr pe gĂnduri? ĕr visĂtor? nimic nu te mai inveseleșce?!

Veres. Nimic.

Onfala. Pôte și eu te plictisesc Ăncă, Veres?

Veres. Tu Onfalo . . . nu. Tu singurĂ mai poți ĝoni corbii negri ce croncĂnesc mereu de asupra capului meu. In turbarea ce-mi arde nencetat sufletul, ca pojarul, și mi-l preface 'n zĝurĂ, tu, tu numai ĩmi lași un pic de rouă pe fruntea-mi, — ș-un sĂrutat de-al teu ĩmi descarcĂ cugetul de mii de blesteme ale mișeilor ce me 'ntĂrt necontentit.

Onfala. Blestemele nu se limesc de cel nedrept.

Veres. Ai vrĕ sĂ ĝici Onfalo, cĂ faptele mele sĂnt totĕduna drepte? Vorbe de dragoste, mĂĝulitôre! Cunosc eu destul de bine ceea ce fac, și preșul acestor fĂpturi Dar pentru ce nemernicii se jôcĂ cu trĂsnetul?!

Onfala. O Veres . . .

Veres. Un Veres nu-și va potoli firea-i inaltă, de-cĂt in sĂngele celor ce vor sĂ-l impiedice de a lucrĂ dupĂ cum i-e pofta lui! Un Veres, pe cĂtĂ vreme va purtĂ capul pe umeri, nu primeșce cercetarea și rĂfuiala nimĕrui; puternic aici, sprijinit la Roma, prieten cu toți in afarĂ, — cine pôte indrĂzni sĂ-mi bĂnuiescĂ ceva?

Onfala. Nimene . . .

Veres. Nimene!? ĕști o fĂpturĂ prĕ mĂrginitĂ, draga mea; bĂrbatul teu e mai priceput: in fie care ĝi el mi-aduce un pomelnic intreg de cei ce indrĂznesc a-și intinde dreptul lor cetĂtenesc pĂnĂ și 'n buzunarul meu! Caiu Liviu a strigat acum o lună, impreunĂ cu vr'o doue-deci și cinci tovarĂși, pĂrtași ai lui, in potriva scĂdĕrei unei jumĕtĂți de lĕfĂ a corabierilor; Caiu Liviu ĩși potoleșce acum pojarul in temnița din Latros, cu toți cĂței sei.

Onfala. Și așĂ i s'a cĂĝut!

Veres. Antoniu din Soria cređu de obrazul lui dreptul de a-mi cere socotĕlĂ de banii prinși pentru drumurile ce nu le-am clĂdit Ăncă.

Onfala. Dar a plĂtit in deajuns indrĂznĕla lui; l'am visat și astĂ nôpte cum scĂnciĂ sub loviturile a trei robi, la pôrta curții tale.

Veres. Dar acel Dexion din Tindaris, care nĂzui, cu fiii și intrĕga lui rubedenie, sĂ urzĕscĂ o cercetare amĕnunțitĂ asupra tuturor faptelor și hotĂrĂrilor mele, ca apoi sĂ mĕrgĂ sĂ le descopere pe tôte la Roma!?

Onfala. Toți ș-au luat ceea ce li se cuviniĂ.

Veres. Te 'nșeli; nu toți! tocmai el, Dexion, s'a strĂcurat ca printre degete din mĂna temnicerilor mei, ș-acum primesc șcire cĂ s'a indrumat spre Roma! — Sermanul! nu șcie e pôte cĂ și Roma o am eu tot in buzunarul meu! . . . La ce mi-ar mai sluji bogĂțiile ce le-am adunat pĂnĂ astĂĝi, dĕcĂ nu cel puțin sĂ me apere de un clevetitor ca Dexion! O treime din starea mea ĩmi ajunge sĂ trĂesc in tôtĂ voia și plĂcĕrea mea; altĂ treime a pot jertfi pentru prietenii și advocĂții mei, — și a treia treime pentru domnii judecĂtori dela Roma, cari vor putĕ cĂntĂri bine cĂt trag drepturile mele fața cu niște scĂncituri dobitoceși ale tuturor Dexionilor! (*Se ridicĂ aprins*).

Onfala. Pentru ce te tulburi ĕr? șĕii cĂ Cleomen ingrijeșce de tôte; și cĂnd ai un prieten credincios ca dĕnsul . . .

Veres. Ș-o prietenĂ dragĂ ca tine . . .

Onfala. Poți sĂ nu te mai gĂndești decĂt sĂ uciđi vremea fĂrĂ de capĕt in plĂcĕre sĂ nu cĂuți decĂt . . .

Veres. DecĂt la ochii tei! . . . Netrebnicului de Cleomen nu i se cade sĂ stĂpĂnescĂ o comôrĂ ca tine; i-o las inșe drept respĂtĂ pentru slujbele lui credincioșe. SĂrutĂ-me, Onfalo! . . . (*Onfala ĩl sĂrutĂ*). AstĂĝi numai tu singurĂ ĕști primitĂ in casa mea, și asta pentru-cĂ numai tu singurĂ poți sĂ-mi alunĝi mai cu ușurințĂ nĂlucirile negre ce mĕ otrĂvesc . . .

Onfala. Vrei să cauți în nouri spre a-ți spune bucuriile ce te așteaptă?

Veres. Intr' adevăr! ai face bine. (*Se lasă ér a lene pe pat*).

Onfala. Un nour străvechiu cu vârful rotund și alburii . . . un óspe plăcut cu care vei petrece mult.

Veres. Pun ramășag că Cleomen îmi va aduce în curând vr'o nouă feciőră răpită din Spania.

Onfala. Altul roșietic se suie 'ncetinel spre cel dintei . . . negreșit că un prând vesel . . .

Veres. Ca cel de ieri? nu; ceva mai plăcut, decât se pöte. Vinurile grecești nu me mai îmbetă, și beuturile drese din Egipt sânt bune numai pentru copii; bucătarii noștri s'au prostit de asemenea, căci nimic nu-mi mai ațită pofta de mănecare. Cleomen ar trebui să mai schimbe ómenii ce me slujesc . . .

Onfala. (*Căutând mereu în nouri.*) Astăzi se va petrece, cu ori ce preț, ceva neobiciuit; o tulburare poznașă de nouri, cu umbtelor impleticit, nu-ți pöte prevesti decât o mare și neașteptată adunare, chef nespun, și plăcere ca nici-odată!

Veres. De-i așa, vin' de me sărută încă odată, Onfalo. Vei spune lui Cleomen, că Ț-am dărui micel statui de aur ale Minervei și Dianei, ce le-ai privit cu atăta jind ieri în odaia de alături . . . asta pentru norocösa la prevestire.

Scena II.

Cleomen, Onfala, Veres.

Cleomen. Să trășci, mărețe Veres!

Veres. Imi eră dor de tine, Cleomen. Ce mai vești noue prin oraș?

Cleomen. Tot cele obicinuite; murmure și bămueli din partea netrebnicilor . . .

Veres. Cărör tu șcii să le astupi bine gătjelul! — Imi placi mult Cleomen.

Cleomen. Apoi, un vânt aspru dinspre resărit a mănec în mijlocul mării trei din cele mai frumoșe corăbii, și ca 'n două ceasuri . . .

Veres. Au fost nimicite, vrei să Țici?

Cleomen. Așă.

Veres. De nu le-i fi vëndut tu vr' unui negustor corsican.

Cleomen. A! luminate . . .

Veres. Me șcii că nu-ți bănuesc nici odată nimic; dar' de-ar fi așa, cei dela Roma ar puté să se supere. Ce făceau inse ómenii de pe ele, de le-au lăsat să se cufunde?

Cleomen. Când vântul le-au deslăntuit din port, nu se aflau pe fie-care vas decât câte patru ostași de pază.

Veres. Și ceilalți?

Cleomen. Au fost îngăduiți să se ducă la vetrele lor, plătindu-și slujba în bani, după porunca ta.

Veres. Ce-i drept! — Ei! veți inse, că cheltuelile oștirii noastre sânt așa de mari. Alt-ceva?

Cleomen. Nimic.

Veres. Cum? creerul teu, sumpe Cleomen, nu mai născocesc nimic, nici bun nici reu?! ș-aș muri va să Țică de lungórea uritului, decât frumoșă ta nevăștuică, mica Onfala! n'ar sta din când în când pe lângă mine, să-mi ghicescă viitorul după trieratul nourilor! Mai odinioára chiar mi-a ghicit . . . ce anume Onfalo? căci am uitat.

Onfala. Un óspe măreț, ș-o petrecere neobiciuită c'o adunare mare . . .

Veres. Așă! și me gândiam tocmai la tine; credeam că-mi vei fi pregătit ceva neașteptat . . .

Cleomen. Eu . . . inse . . .

Veres. Véd bine că m'am înșelat; să lăsăm dar pe Bacus și pe Venus să-și trimetă din bun procesul

lor solii lor la mine; ađi am mai multă nevoie de inveselire, decât ori și când . . . Spania nu mai posedă nimic nou și bun în ea? nici Galia?

Cleomen. Tot ce am putut află mai gingaș și ne-am potut apropiá, a fost adus în palatul teu, Veres.

Veres. Vechiturile nu me mai inflăcăréză de loc. Avem ađi lupte de fiare?

Cleomen. Nu; nici un om nu mai îndrăzneșce să se lupte cu țigrii și léii tei; sânt neinvinși; și fiecare din ei au ucis până acum câte cel puțin doue-deci — treizeci de énși.

Veres. Mișeii! nu mai îndrăznesc să se lupte cu fiarele mele! vor să-i lase dar să móră de fóme? Să li se deie câte trei robi pe Ți, — séu mai bine, câte dece cărtitori.

Cleomen. Un olac sosit ieri dela Hortensiu din Roma, cere o sumă de cinspredece mii sextertii, pentru o vechie judecată.

Veres. Aha! O vechie judecată! sânt iscusii advocatii noștri. Trimete-i indata müle, și viri-i în sac o tablită pe care vei scrie: « Pentru bunele chefuri ale prietenilor din Roma. » (*Zgomot de voci afara*).

Onfala. Ascultați . . . s'aude ceva!

Veres. Niște zgomote în uliță.

Cleomen. (*Mergënd la feréstă.*) Nu véd nimic. (*Zgomotul creșce.*)

Veres. Dar pare un strigăt de mulțime (*Se scólă.*)

Onfala. Și se apropie!

Cleomen. Intr' adevăr . . . imi pare că încep a zări în depărtare . . .

Veres. (*Spăimântat.*) Ce?

Cleomen. O mulțime de capete . . . și apoi un fum mare . . . o lumină . . .

Onfala. Vai! un foc a isbucnit!

Veres. Da în partea dinspre port.

Onfala. Și creșce . . . O! ce gröză!

Veres. Alérgă Cleomen, ie-Ți ómenii, și veđi indata ce este?

Cleomen. Intr'o clipă iți voi aduce respunsul. (*Esc.*)

Scena III.

Veres, Onfala.

Veres. Ce blestem! e destulă calicie în Sicilia acésta; n'ai de unde să-Ți împodobești grădinile cu niște noi statui de marmoră, și acum mai ard și bordeiele ce ne incungiu! (*Zgomotul se face asurător*).

Onfala. Sute de ómeni alérgă încöce speriați! ce să fie? un foc numai nu-i pöte goni astfel . . .

Veres. Sânt niște mișei fricoși; n'aș da un ban pe curajul și pielea tuturor supușilor mei!

Onfala. Totuș, Veres . . .

Veres. Linisteșce-te, găinușă mea! séu mai bine, sparie-te cât poți mai tare . . . Véd că sângele ce Ți se suie în obraji fi face cu mult mai frageđi, mai vii, mai pofticioși la sărutat! (*O cuprinde în brate*). PăuniȚo! fă să renască în luminile ochilor tei tot farmecul de care în atâtea rënduri m'am simțit cuprins!

Scena IV.

Cleomen, Onfala, Veres.

Veres. Ce e, Cleomen?

Cleomen. Un lucru inspăimântător s'a întemplat în port!

Veres. Ce?

Cleomen. Töte corabiele nostre ard! . . .

Veres. Corabielele noastre, tôte, ard? . . . dar cum? Cine le-a aprins?

Cleomen. Hoții de mare!

Veres. Ce? au îndrăznit ei să înainteze până în portul nostru, în fața Siracuzei?!

Cleomen. Și nu numai atât: ei au ucis séu rob și pe puținii noștri ostași ce se aflau acolo de pază; au prădat tot ce au găsit pe vase, și apoi, punând foc în fiecare din ele . . .

Veres. Prădat! ucis! aprins! . . . ei știi tu Cleomen, că asta nu mai e o glumă. — Atunci, să se răstignescă séu să se ardă de vii toți acei mișei cari n'au fost la locul lor de pază . . .

Cleomen. O Veres, dar eu, care . . .

Veres. A! tu, tu care ești căpetenia vaselor . . . nu e vorba de tine; soldații sânt puși a ține piept năvălirilor, ér nu generalii. Vei căută numai decât pe cine poți să-mi faci răspunzători de o așa faptă, imi vei întocmi un lung șir de nume ce va trebui să-l trimet în graba lictorilor spre pedepsire, și la Roma pentru îndreptățirea mea.

Cleomen. Înțelepciunea ta, o mare Veres! întrece tôte geniile ce s'au ivit până astăzi pe fața pământului . . .

Veres. Și'n fruntea tuturor vei pune pe Ebulid, Crasu și Furiu din Eraclia; acești trei țintari otrăvitori, de multă vreme imi bázie pe la nas; ei vor sluji cei dintâi de pildă, și pedepsă să le fie mai aspră decât a celorlalți . . . Ca ce-ți inchipuiești tu așa potrivit? . . .

Onfala. Înalte Veres, te-aș ruga să ai puțină milă . . .

Veres. Milă, poturnichio?! gurița ta în clipa asta nu poate să fie ascultată. Di Cleomen.

Cleomen. Eu . . . ție . . . c'ar fi bine să fie aduși pe piața din fața palatului teu, și după ce li se vor da câte două sute vergi . . .

Veres. După ce li se vor sfășia mai întâi în bucăți tôte hainele de pe densii; — apoi?

Cleomen. Să-i porțe țiriți prin tot orașul . . .

Veres. Și la fie-care respintăie să fie improșcați cu oloiu și țernă . . . pe urmă?

Cleomen. Să fie aruncați în temniți.

Veres. Nu; lictorii mei să-i răstignescă pe tustrei, cu capul în jos, astfel Furiu va ajunge a-ș vedé profetia împlinită . . . Căci a îndrăznit a ție, în mijlocul mulțimei, că piciorle lui sânt vrednice să stee mai sus decât creșetelul meu. (*Zgomot mare afară*). E! dar me asurdeșce cu totul atâtă zgomot! Du-te odată Cleomen și astempără aste urlete cănești! Di lictorilor și tuturor ostașilor să izbescă fără cruțare până nu se va mai auzi nici o șoptă în tot orașul!

Cleomen. Me duc.

Onfala. Mărețe Veres, pot să urmez pe soțul meu?

Veres. Âncă nu, porumbișo; în clipele aste uricioșe te poftesc să cauți a-mi mai indulci uritul, cetându-mi vr-o nouă prevestire în nouri. Eșind, poroncesce Cleomen copiilor de casă să ne aducă beuturi prospete, ér fanfarelor să cânte cu putere, spre a astupă aste zbierete și lătrături ce ne zgrăbțenă la urechi. (*Cleomen ese*).

Scena V.

Veres, Onfala. Robi cari aduc vase cu beuturi.

Veres. Diua de ați e într'adevăr vrednică s'o serbez: de mult așteptam un așa frumos prilej ca să-mi pot resbună asupra tuturor celor ce au îndrăznit credință, cumcă un Veres s'ar puté închină milogirilor lor, séu legilor Romei! — A! căne de

Ebulid! a! hoit de Crasu, și tu Furiu, vierme greșos! v'a venit în sfârșit rëndul! . . . cum o să petrec de minunat când voi vedé sângele vostru țipând sub vergele lictorilor! . . .

Onfala. (*Cuprinđându-l de după gât*). Oh stăpâne! mai potoleșce turbarea ta, udă-ți pieptul cu aste beuturi dulci și recoritoare, și desclăștă-ți pumnii ce-i stringi cu atâtă strășnicie!

Veres. Te sperii, Onfalo, de atâtă lucru! Ai dreptate! voi femeile nu doriți decât sărutări și mbrățișări; și când aveți acestea, aveți lumea întregă! (*O mână îi apropie capul și-o sărută, cu alta ie o cupă și be*). Vinul acesta, și gurița ta, sânt doué lucruri potolitóre, ce-ar îmblândi ca mieii, chiar pe leopardii mei africani. (*Musica începe a sună*).

Onfala. Și astă musică ne va face să uităm totul . . . căci nimic în lume ca glasul lunecător al fluierelor și surlelor nu te poate ameti mai plăcut, mai lin . . . (*Zgomotul de afară covârșeșce sunetul musicei*).

Veres. Dar blestem! . . . (*Trece la feresta*). Hei! voi cu surlele și țimbale, sunați mai tare, ori ve trimet pe toți în temniți! . . . (*Musica cântă mai tare, zgomotul se face și mai asurđitor*).

Onfala. O cer! ce gröză imi cuprinde tot trupul!

Veres. Și Cleomen întârđie de a le astupă gurile!

Onfala. Să trecem în cel-lalt capăt al palatului teu; acolo, mai departe fiind de piața . . .

Veres. Da, bine ție . . . vom trece în odaia unde Venus se cértă cu Adonis . . . Și știi tu pentru ce Venus se cértă cu Adonis?

Onfala. Nu . . .

Veres. Pentru un lucru de nimic! și tot Venus e care isbuteșce . . .

Onfala. Ba, din potrivă . . .

Veres. Cređi? — atunci haidem să cercetăm mitologia și vom vedé care din noi doi are dreptate. (*Es*).

(Va urmă).

N. A. Bogdan.

Pocăința bețivului.

Un bețiv odinioră — dar eu ție că se putea Chiar și nebețiv să fie, ci să tragă la măsea,

Că el altă nu făcea,

Ci câtă, numai să bea,

Cum trecea pe lângă-o crișmă, ori pe lângă-o băcănie

Și paharele cu ochiul îi făceau parcă să vie.

Vra să între, inse-și ție:

„O! Pirdalnică de gură,

„N'o să-ți vii odată 'n minte

»Să te lași de beutură?!

»Ved și eu c'aici e crișmă

»Și sânt sticle și butoie

»Ce-ar puté să-ți ude gâtul

„Și piciorle să-ți moie;

»Dar, la dracul, e rușine!

»Haide, fii și tu bărbat,

„Nu intră, ci treci alături

»Ca și cum ai fi uitat.

„Di: Nu voi! și treci nainte,

»Și-o să veđi că merge bine.

»Inceputu-i anevoe,

»Urma vine dala sine . . .

Și țiecând astfel în sine-și, se tređi c'a și trecut
De la crișmă hăt departe, precum planul și-a făcut.

Și voios de-așă ispravă, când vedu cu bucurie,
Că mai are el într-ensul anc-atăta bărbăție,

Dice:

- » Bravo, dragă gură!
- » Ia acuma ved și eu,
- » Că-s stăpân deplin pe mine,
- » Ca să beu ori să nu beu.
- » Ce să-ti fac, iubito, spune?
- » Nu știu cum să-ți mulțumesc
- » Că trecuși de crișmă alături!!
- » Hai napoi să te cinstesc!

Th. D. Speranță.

Fete de mărit.

Duminecă * faur 18 **

Catrina Viorean, domniora* învățătoare, nu primește dela eleve nici un semn de atențiune. Flori, pome, lucru de mână, domniora la refușă, zicend: Recunoștința, ce aștept dela voi, este, să ve purtați așa, să deveniți mirese onorabile. Atunci, dela mirese, voi luă cu bucurie un obiect de suvenir.

Functionează de 5—6 ani, și acum in carlegi, e prima oră că se mărită fete cari au umblat in școlă la domniora. Sūt patru mirese. Au lucrat impreună un mesar. La fie-care unghiu e numele unei mirese lângă un proverbiu seu o sentință: toate scrise cu acul. De mult șcieam, că astăzi după liturgie se vor duce toate-patru, cu mesarul la domniora.

Școlă eră decorată. Se adunaseră fetele și mult public; am intrat și eu. Sosiră miresele, și publicul le onoră cu aplause. Una pentru toate rosti mulțamită, și rugă pe învățătoarea să primescă lucrul de mână lor, efeptuit precum le-a învățat. Învățătoarea respunse:

Primeșc cu mulțamită, și me bucur că nu m'ați uitat. Ocașiunea de astăzi, am dorit să fie solenă. Astăzi voi ascultați prelegerea ultimă, care pentru mine este prima ce o țin la mirese. Acest moment imi spune să aleg tema: rola femeii in cultură, apoi in casa bărbatului, la familie și economie.

Nu ve supărați decă incep cu o fabulă din anticitatea cea mai departe. Lumea vechiă iubia fabula; in acésta formă ni descopere învățăturile sale. Povestea e, că trei ține se certau pentru un măr; erau Juno cea cu putere și domnie, Minerva țina înțelepțiunii, și Vinerea țina amorului și a frumșetelor feminine. Mărul fuse dela țina certelor și-l dedicase »celeii mai frumöse.« Fie-care, dintre cele trei ține, pretindea că inșă e mai frumösă. In fine se înțeleseră, să le fie judecător Paris, fiul regelui din Troia in Asia-Mica. Colindau acum ținele la Paris, să-l induplicate fie-care pentru sine. Juno promite domnie și împărăție, Minerva înțelepciune, eră Vinerea o soție cu amor. Paris socoti, că in amor se cuprind toate, și dede Vinerii mărul. Vinerea l'a condus in Grecia, la Ilena cea frumösă. Paris o luă de soție și rentornă cu ea la Troia. Juno și Minerva, mâniöse, i-au indemnat pe greci, de sparseră Troia. Inse Vinerea luă de acolo pe fiul seu Enea și o cétă de troiani ce-i erau cre-

dinciosi; i-a condus la Italia, unde întemeiară »Roma«, care nume, cetind literile întörse, însemnă »amor.« Și de când e lumea, unde a fost înțelepciune multă ca la Roma, seu împărăție mai mare?! Vinerea le-a făcut cu amorul, precum a prevădut Paris.

Nu vor unii să concedă, că s'a început cultura așa, in regiunile fabulei și ale poeziei. Aceștia afirmă, că omul atunci s'a deșteptat la progres, când a venit lipse să-l impungă. Tote sunt rezultate din usteneli, eluptate sub comanda lipselor. E părerea acestora, că bătălia dela Troia însemnă lupta cea mare, între două lumi, Europa cu Asia se băteau in capete pentru femeie, că este femeia viu simbol al familiei; eră din familie se incepe cultura, ce compune apoi națiune și stat. Acea luptă s'a repetit de multe ori, desu in miniatură, și ni-a păstrat istoria un cas remarcabil, că romanii, voidn să întemeeze stat, răpiră fetele dela sabinii.

Fie poesia, fie lipsa de familie, meritul femeii remâne invederat. Ea, in amorul seu, purtă grigea pruncilor, încă pe când bărbatul alergă la vênat, ca la unica ocupațiune. Femeia susține curățenia casei, törce, țese, croeșce și cösă îmbrăcăminte pentru ai sei și pentru sine, încă pe când bărbatul cercă bătălie . .

Limba noastră, vechiă și de cultură cum e, încă ni arătă cuvintele »femeie« și »familie«, ca de origine comună. Bănățanul, in provincialismul seu mai țice până astăzi »fameia.«

Finim timpurile fabuloșe și intrăm in domeniul istoriei positive. In epoca cea mai vechiă din cultura romană, femeia se consideră de fiică a familiei, eră bărbatul de părinte, și așa prin o convențiune socială, femeia ajunsesse fiica bărbatului seu. A bună sémă din acea epocă datéză datina noastră de astăzi, că romanul agrăeșce socia sa cu numirea de »fiica«, precum: »tu, fiica mea!« munténul: »tu, hiica mea!« crișanul a dese ori scurtă »tu, hi!«

Eră grea pozițiunea femeii de fiică, că datorică ascultare fără condițiune. Inse femeia născu eroi; in educațiunea lor cercă romana merite șie. Roma socoti că estindend libertatea femeii și innălțand demnitatea ei, va educă eroi încă mai mari și va nobilită societatea mai mult. Se incepü epoca a doua, in care femeia devini cap »liber« in »mână« bărbatului; că bêtării cu vorba »mână« esprimeau un grad mai mic din purtarea ce o esercea capul familiei. Numirea »müiere« și »müiere«, reamintesc cuvintele decisive »mana« și »liber« din acésta epocă.

E invederat, că nimene n'a dăruit ceva femeii, dela sine și-a eluptat innălțarea. Societatea numai a recunoscut interesul seu, când a sancționat prin legi positive acea innălțare, ce degiă se efeptuise in sinul națiunii. Pe lângă virtuțile de familie, femeia cultivă și cele naționale. In lipse, femeile aduseră de multe ori sacrificie pe altarul patriei: inele, cercei și toate ornamentele lor. Așă căștigără dela senat odată dreptul să li se țină cuvântări la inmormântare, alta dată dreptul să intre in teatre scl.

Roma tinde a supune lumea, și acésta problemă absorbend totă atențiunea, pe un moment uită de femeie. Sermana, eschisă din for și din senat, eschisă din comițiile seu adunanțele poporului, unde ore să se tângușcă de durerile sale? Recurse la conjurațiune, Roma tremură. Dar să tăcem de eroi.

Cu apropiarea timpului classic, a culturei supreme, femeia și müierea intră in epoca a treia, devine egală cu bărbatul, sora bărbatului. Din acésta epocă avem vorba »insurare«, adeca bărbatul promite s-o trateze ca egală, »in« condițiunea de »soră« Observ că încă de mai nainte, romanii alegeau unii preoți numai din atare familie, in care nunta s-a celebrat cu fărină seu pâne, de unde ni-a remas până astăzi datina cu cola-

* Nu vré cuvëntul »domnișöră.« Țice că din »domn« și »dömnă«, diminutive sunt »domniör« și »domniöră.« Nu avem in limbă »domniș« și »domnișă« vorbe urite, deci nu pot fi, din acele urite, nici diminutive »domnișör« și »domnișöră«, ce le-a inventat cineva fără să cunöscă eufonia limbii nostre. Argument pentru eufonie, densa provöcă la Alecsandri, carele cântă in poezie: »Märiöră, Floriöră«, dar nu »Märișöră, Florișöră«. Densa e astăzi regina țil i, și să-i facem voia, fie »domniöră«. Femeia cercă arguminte in poezie.

cul de nuntă. Femeia avea pozițiunea de soră, în acea familie ce așa se pregătia a naște preoți. Căsătoria deveni act religios. Cu modul acesta, pozițiunea femeii de soră, veni sub scutul religiunii.

Ajunserăm la timpul Domnului Cristos. Mântuitorul înveță și predică religiunea de iubire. Toți s'au pus să-l persecute, evrei și păgâni. Numai femeia înțelege, că e învățatură sublimă, este religiunea mea, și din capul locului se declară pentru acesta. Cristos devine insultat și tras în judecată. Nici un juriconsult și nici un avocat nu merge să-l apere. Nu sunt nicăiri miile, săturate cu cinci pâni, cu șapte; nicăiri cei vindecați; leprosi, orbi, șchiopi. A turbat poporul, care înaintea strigă: osana! Numai o femeie, o romană, are curagiul să facă pe avocatul, este soția lui Pilat, a supremului dirigător roman, trimis acolo din Roma. Ea nici nỏtea nu e liniștită; se teme romana, nu cumva bărbatul să-și intineze sufletul, și ingrigită l-a rugat să nu se atingă de Domnul și Mântuitorul nostru, că nu este vinovat Isus. Așá fu apologia primă a creștinismului; a purces din gura unei femei romane, înaintea tuturor sântilor părinți. Ea mănueșce la locul seu argumentul de apărare, și resimțim devoțiunea ei pentru acusat și pentru judecător. Mỏrtea lui Isus o preșiseseră profeții în testamentul vechiu, și femeia se incumetă a luá o luptă cu testamentul și cu toți profeții, ca să-l mântue pe Isus.

Se pregăteșce Mântuitorului sentința de mỏrte. Petru apostolul, departe de a merge la față de mész, se amestecă în curte, între servitori și servitoare, și se lapedă că nu cunoșce pe Domnul. Numai o femeie cercă a se apropia de Mântuitorul, și-i intinde sudarul seu, înscindul pe cale la locul de perđare.

Cristos devine restignit; numai femeia stă la cruce și plânge. Apostolii s'au ascuns, li eră frică de judei. Femeia inse nu șcie de frică; se conduce de iubire.

Áncă tot ascunși stau apostolii, pe când cele trei muieri se înțeleg, în puterea nopții, să mérđă cu miruri la mormânt a unge sântul corp. Éta-le, au purces la cale, sânt degiá departe, și numai acuma se întrebă: ore, cine va restorná nouă pétra de pe mormânt? — Cum se póte, au nu șciati voi de a casă, până n'ati plecat, că pétra e mare și e grea și pestrece puterile vỏstre? De a casă, n'am cugetat la greutatea lucrului, fără numai la iubirea ce ne inspirá!

Sânt muierile, cele purtátore de miruri, cari prind șcirea mai înteu, dela ángerii la mormânt, că a înviat Mântuitorul. Ángerii le trimit să spună apostolilor. Așá femeia fu prima, care propovédul evangelia invierii, și numai pe urma ei plecară apostolii.

După inviere, Mântuitorul s'a aretat în persónă, înteu la o femeie, la Maria Magdalena. Acesta considerațiune a Domnului pentru femei, o cunoșcem áncă de mai înainte, că în casă la Maria și Marta a primit onorurile familiare, ca nicăiri dela bărbați.

Vine activitatea apostolilor. Femeia e factor putive la respândirea creștinismului. Dedatá a cugetá cu inima, și a înțelege numai ceea ce iubeșce, femeia légá alianță cu religiunea de iubire. Pavel apostolul soseșce la Roma cu învățaturile sale că »iubirza tóte le póte,« și »iubirea tóte le înțelege,« și »iubirea tóte le iértă,« — el gáseșce intrare în cele mai de de frunte familii. Mărturie avem epistola ce a scris-o la Filipeni, și pórtá datul din Roma: »Ve salutá pe voi toți sântii, mai ales cei din casa Cesarelui.« Pavel, om de condițiune modestă, cum ajunse în casa Cesarelui, că e greu să intri în o casă de frunte, și mai mai vertos eră greu la Roma? Cine eră sânt séu creștin în casa Cesarelui? De secur, nu Cesarele, că acesta purtá oficiul de pontifice, va să dică preot

suprem la păgâni, și sta gata cu persecuțiuni asupra creștinilor.

Erau deci învățaturile Domnului și ale apostolilor și meritele femeilor, pentru cari pozițiunea nỏstră socială avea să se aștepte numai la căștiguri din estinderea credinței nỏue, ce nu face desclinire între bărbat și femeie la virtuți și înaintea lui Dumneđeu. Pavel, apostol al ginților, vrând să afirme caracterul universal și ecumenic al creștinismului, cercá legătura cu domnia și cultura Romei, cari erau universale și ecumenice. Departe de testamentul vechiu, în care ovreul póte cu o scrisóre să alunge soția, creștinismul se apropia de instituțiunile de cultură ale Romei, și le-a sancționat solen preținđend ca fie-care casătorie să fie sacrament. Romanul înțelese o casătorie sacramentală áșá, că fie-care nuntă are să se celebreze cu pâne, cum am đis că erau mai înainte nunțile sacramentale áncă sub păgâni, și că prin urmare de acum fie-care familie să se pregătészce a naște preoți Domnului. Nu mai înțelegem păgáneșce, dar susținem datina strábună cu pânea séu colacul de nuntă, și ni-o esplicăm creștineșce, că pânea este corpul Domnului. Așá am ajuns la conceptul sublim de astádi. Părțile considerá nuntá de un sacrament din religiune, și promițend credință și ajutor, după datina strábună chiamá la promisiune drept mărturie pânea, mărturia cea mai sântă din câte le cunoșce românul.

La alte popóre, abia după dóue-spre-dece secle dela Cristos, ajunse femeia în stima cuvenită. A fost când cavalerii credinței înființară ordurile lor, că făceau vot și în numele précuratei fecióre Maria. Se estinse cultul feciórei, și femeia se stimá pentru virtuțile și durerile pré-curatei. Pe atunci la noi, ca astádi, cultul Mariei eră desvoltat, cum nu se mai gáseșce aiuria. Dovédă ni sânt cântările liturgice și peste tot cele bisericeshci ce se numesc »ale Născátórei de Dumneđeu,« apoi irmósele, paraclisul, icóna feciórei la altar pe iconostas alături cu icóna Domnului scl. Fecióra posede la noi o poesie, și o sumă de colinde și de legende naționale, ce s'au compus întru onórea ei, și fără de cari astádi ni se pare că n'am duce vieță creștină și romană, de secur ni-ar lipsi parte mare din inspirațiuni sublime și de speranțe ce consonsoléză. S'a concrescut religiositatea femeii romane cu acest cult, până s-o considere pe fecióra de conațională, când se rógá: Ajutá-mi, précuratá fecióra, tu cunoșci durerea mea, că ești pámentená dela noi!

Finind istoricul, vine la rënd datorința să ne întrebăm, ore noi femeile romane, dat-am recunoșcință națiunii, pentru pozițiunea ce ni-a creat în sinul seu? Cultivat-am limba, virtuțile și datinile strămoșeshci? Ajutat-am naționalității nỏstre a se întări și a se esprime? Socot că totdeuna cu reverință să ni adunem aminte de mume și de strábune. (Auditorii: Pré bine! Áșá e!) Érá cum va fi în viitor, depinde dela voi, ve rog să me înțelegeti, mirese! că eu numai bine v-am învățat. (Áșá e! Să tráescă! Domnióra a roșit și mulțameșce modest pentru ovațiuni).

Să trecem a vorbi despre locul, ce-l are femeia, în casa bărbatului. Áți audit adese-ori voci femeeshci, ce vin la noi din străinétate, și strigá: emancipațiune! Fără să defínészce înțelesul acestui cuvânt, ni dau numai a presupune că vor eliberarea ore-care, pentru că sufer vre-o injurare. Acolo femeile aspirá la oficie publice, ocupá posturi în diverse ramuri la administrațiunea de stat. Doritóre de a face lumea să vorbészce despre ele, compun varie reuniuni, cari nu se referesc tóte la chiamările femeeshci. De acestea nu sânt la noi. Ore de ce? De aceea, đic unii, că la străini sânt mai multe femei decât bărbați, pe când la noi e din contra. Li se pare că acolo prisosul re-

clamă emancipațiune. Cu adevărat, agitațiunea e mai mare în rasa germană și slavă, cari au femei mai multe. Este înse încă o cercustanță, ce merită totă atențiunea noastră, și me voi esplica așa: Acele popore n'au o vechiă viață națională; încă mai tineră e cultura lor, de-și une locuri astăzi e mare. Lung timp steteră la inerție, séu că au fost numai material passiv în mâna istoriei universale. Femeia încă avu asemenea sörte; a dus o viață vegetătoare, fără istorie. Numai acuma se incepe acolo procesul de fermentațiune socială, ce noi l-am incheiat în lungul trecut de cultură al națiunei. Voi să dic, că acolo, femeia acum cercă, dar n'a găsit încă, pozițiunea, ce să-i convină în societate, și de aceea se aruncă dela o chiemare la alta. Noi petrecem cu simpatie și cu interesare onestele nisuițe ale surorilor noastre din străinatate, dar fiind la noi egalitate între amândouă secsele, atât la numerii din statistică cât și la pozițiunea în societate, putem dice că femeia română și-a găsit locul seu, este lângă cöstea bărbatului, de unde a creat-o Dumnezeu. (Omeni buni, noi rămănem fără invețtore; cum mi se vede, domniöra se mărită!) La noi, ca la străbuni, femeia șede acasă și törce; aceea e mai bună, de carea se vorbește mai puțin în public. Nu se retrage romăna dela afaceri mari, chiar din contra, le studieză din ale sale puncte de vedere, să pötă da consilie bărbatului, că mulți ömeni de valöre recunoscută și-au avut de consiliari soțiile lor. Dar romăna se indestulește cu cea parte, ce se vine soțului din role publice. Șcie că pe scena publică este espusă la agitațiunile spiritului, cari desfiguréză ființa, o despöie de grațiile feminine, și răpesc divina pace și liniște de pe fruntea ei. Chiar Vinerea, đina frumșetilor, cum ni-au depins-o bētrānii, pörtă o incingătoare, carea, pe când dă o espresiune mai marcată frumöselor forme ale corpului, totodată ni spune, că numai acelea sânt adevărat frumșete, cari posed o incingătoare, simbol al modestiei. Casa bărbatului e incingătoare socială. Virtuțile femeii sânt ca viörole, numai la umbră se desvöltă bine. Romăna aparține intrégă la familie, sub scutul bărbatului.

(Incheierea va urmă.)

Dr. George Popa.

Educațiunea femeilor în America.

În Europa copilul de rege este educat de tot altfel decât cei-lalți copii; i se dau cei mai celebri profesori și cele mai înaintate mijlöce de studiu. În America ori-ce copil pöte să devină șeful statului și să pörte o corönă de onöre, chiar și cel mai sărac; căci cea mai mare parte a forței intelectuale este reprezentată ađi de ömeni, cari au luptat cu sărăcia și cari trecënd peste mulțime de necasuri, au ajuns la vērful societății.

Din momentul când intră în clasă, copilul este considerat ca o ființă förte importantă, nu numai pentru el, dar mai cu sémă pentru societatea din care va face parte. Școla »Kindergarten« este recunoscută pretutindeni ca basa pe care trebuie să se formeze spiritul ființei umane. Acolo se desvöltă aceea ce poșede copilul în sine însuși, după tipul ce presintă inima și inteligența lui. Memoria copiilor în școlile din America se forțeză mai mult decât în ale noastre. Găsești aci pré multă repetițiune de fapte și pré puține producțiuni originale. Copilul trebuie să devină și creator din momentul ce imiteză. Cu propriile mâni este bine să-și fabrice obiectele

geometrice, cari intră în formațiunea obiectelor naturei; în fine prin conversațiuni și compositiuni originale, cugetările sale să caute a dobândi formă și limbagiu viu. Acest metod însă nu-l aflăm în școlile din America, pentrucă în locul unei ființe inteligente, găsim în salele de studiu câte o mașină; limbele se mișcă cu o iuțelă periculösă pentru organele fisice. »Rapiditatea« este meritul principal și »grăbește-te« cuvëntul profesörei. Cred că astfel de gimnastică, numită educațiune, este förte vätëmătoare pentru creerul și inteligența copilului; e ca un ciur larg, prin care mulțimea faptelor trece fără a lăsă cea mai mică urmă de calea ce au străbätut.

Institutricele nu sânt în tot locul de o potrivă plătite ca institutorii; deși serviciile lor sânt asemenea. Ele nu pot ocupă funcțiuni înalte, nici nu sânt pré mult responsabile; cu töte acestea de vro câțiva ani starea lor s'a bunătățit în mod sensibil. La Boston este o dömnă în consiliul administrativ al școlilor care primește 20,000 lei pe an. Ceva mai mult: sânt multe orașe în care nu se face nici-o deosebire de sex în privința funcțiunilor. Pozițiunea socială a unei femei din America este aceea pe care voește densa să și-o facă. Dēcă e dömnă, este admisă și invitată în cele mai bune societăți. Dēcă e de geniu și are merite, pöte să nu se mulțămescă cu o pozițiune secundară.

Niciodată cu primirea diplomei ea nu-si inchide cărțile, nici nu-și părăsește studiile; neconținut alergă după ideal și spre a-l realisă, o institutöre din America cu voioșie și-ar schimbă situațiunea, fără să aibă témă că nu ar găsi alta mai bună; de altcum inspectorii le incurgéză mult. La școlile libere au o stare de plāns; însă la cele comunale au multă libertate și puțină independință; ele pot să spere đile mai fericite, fiind susținute și incuragiate de bărbati, cari iubesc progresul și libertatea, care duc națiunile la perfecțiune.

Trad de

Cornelia Lupu.

Doine de pe Murăș.

XLIII

Mândră, la voi în poiată,
Sărăcia stă legată;
Mere mumă-ta să-o mulgă,
Sărăcia stă s'o 'mpungă,
Mândră la voi în coșer,
Sărăcia-i călușer.

XLIV.

— Măi Ioane dela cai,
Spune gura cui o dai?
Dă-mi-o mie 'n dătorie
Până la s-tă Marie.
— Dragu tetei n-am ce-ți da,
Sărută-te maică-ta.

XLV.

Badea đice că se duce,
Mândra ăse 'n drum și plānge.
— Nu te duce bade cruce,
Că te țin cu turtă dulce.
— De mi-i țină cu zăhar,
La tine nu mai vin ăr.

A. C. Domșa.

Dela Paris.

Expoziția universală. — Mórtea lui Gondinet. — Piese noue de Daudet. — Catastrofă într'un teatru. — Emile Zola. — Soția lui Boulanger. — La Japonaise. — Les surprises du divorce.

Cu plăcere vin să răspund la cererea dv., dl. redactor, spre a vă scrie din când în când despre momentele mai însemnate din lumea artelor, teatrelor, literelor și a vieții sociale. Dar belșugul materiilor este atât de mare, încât este greu să aleg și nu știu de unde să încep.

Cred a nu greși, decât voi vorbi întâiu de expoziția universală. Acésta, după cum știți, se va ține în anul viitor. Deschiderea se va face la prima maiu, care va să dăcă timpul nu este departe, în care lumea va peregrină din toate părțile în capitala ei. Căci Parisul e capitala lumii.

Cu bucurie am să constatez aici, că grație inițiativei luate de dl. Ciurcu, și elementul românesc va fi bineșor represintat. Comitetul național, format la București, sub prezidența prințului Bibescu, lucrăză cu energie și se sperăză rezultatul cel mai bun.

Încât priveșce localurile expoziției, am să notez un mare progres la activul lucrărilor. Dintre toate cel mai impozant are să fie negreșit turnul Eiffel, cel mai nalt de pe tot continentul. Pân'acuma a atins înălțimea de 180 metri. Prin urmare, este cu 23 metri mai nalt decât domul din Köln, care pân'acuma a fost cel mai nalt în totă lumea. Turnul despre care vorbesc e construit din fer și este atât de solid, încât pôte să reziste la ori ce vifor. Se dăce, că în luna lui ianuarie va fi gata.

Dela un viitor succes al spiritului frances, voi trece la altul, care a apus. Țilele trecute a murit Edmond Gondinet, unul din cei mai productivi și cei mai renumiți autori dramatici ai Franciei. S'a născut la 1829 în Laurière, unde părintele său a fost ampoiăat. Și dănsul păși pe cariera părintelui său, și ajunse director de cancelarie la ministerul de finanțe. Într'aceea inse, tinerul poet obținū un succes considerabil cu piesa lui: »Trop heureux« la Theatre Français; ér piesa-i »Gavaud, Minard et Cmp.« în Palais Royal făcū efect mare și-i asigură renume.

Autorul dramatic renunță la cariera sa nepotrivită cu aspirațiunile sale și se dedică cu totul literaturii dramatice. De-atunci și pân'acuma, singur și în societate cu alții, a scris o mulțime de piese, din cari unele s'au tradus în toate limbele culte și fac parte din repertoriile tuturor teatrelor din lume. Cele mai renumite sūnt »Clubul« și »Parisienul«.

Fiind că sūnt la teatru, să dau sémă pe scurt de novitățile teatrale de-aicia. Êtă-le!

Alfons Daudet a făcut din romanul său »Tartarin sur les Alpes« dramă, care s'a jucat în teatrul Gaité, dar a cădūt.

Spre a-și repară eșecul acesta, Daudet scrie acuma o piesă nouă, inse nu din roman, ci numai întrebuițând persoanele de frunte din romanul său »L'immortail«.

În »Theatre Lyrique National« (mai de mult »Chateau d' Eau«) s'a întemplant într'una din serile trecute o catastrofă înfricoșată. S'a jucat opera comică »Si j'étais roi« (De-aș fi rege.) În parter, tocmai

sub candelabru cel mare ședea și inginerul Obrech dimpreună cu muma sa. Ingerul e bine cunoscut în cercurile tehnice din Paris, căci are talent și-i strădălnic. Dănsul umbă des la teatru dimpreună cu muma-sa. În sêra aceea s'au dus anume ca să asculte pe artista Vachot, care debutăză cu succes într'un rol al operei comice, care se jucă. De odată un șgomot înfricoșat intrerupse tăcerea. Candelabru din mijlocul plafondului cădū jos. Mii de țipete s'auđiră din toate părțile, toți săriră dela locurile lor și — fireșce — mai multe femei leșinară. Bietul inginer! candelabru cădū tocmai pe el. La moment fu transportat la ospitiul St. Louis, unde muri în brațele nefericitei sale mume, care asemenea fu rănită.

Și alte persoane fură rănite. Astfel și prințul Eugen al Svediei, fiul regelui, care ia lecțiuni la pictorul Gervex din Paris și care dimpreună cu adjutanțul său se află în sêra aceea în parter.

La teatrul »Varietés« țilele trecute s'a jucat pentru prima-oră »La Japonaise« vaudville în patru acte, musica de Louis Varney, libretul de Najac și Albert Millaud. Rolul de frunte e scris anume pentru madame Judic; dănsa a și desvoltat tot talentul său, dar insedar, piesa n'a făcut mare efect.

Continuu place inse comedia »Les surprises du divorce« de Bison. Subiectul e foarte vesel. Un bărbat se despărțesce de soția sa, din cauza sócrei sale; nu peste mult se însoră a doua oră, cu fiica unui vėdov, asigurat astfel că nu va avé sócră.

Dar ce face sócrul? Simțindu-se liber, se duce la băi, acolo face cunoșcința unei vėduve tinere, care n'are decât o mamă. I place grozav, o ia de nevastă și se rentorce insorat.

Ġinere-sau se simțe ca treznit, căci erăș are sócră și aceea e tocmai fosta lui soție. Așă dară, în loc de una, în viitor va avé doue sócre. De-aici se nasc foarte multe situațiuni comice. Ilaritatea e contiună și tot publicul pufneșce de ris.

Ore când se va jucă piesa acésta la București?

În literatură noutatea cea mai interesantă este albumul editat de secretarii țiarelor de frunte. Nu-i vorbă, albumul și ca atare este destul de interesant, dar atracțiunea de frunte totuș este prefața ce i-a scris Emile Zola. Marele fondator al școlei realiste, în prefața acésta scrie despre țiarisți. El combate aserțiunea, că țiaristica omoră talentele. Din contra, dăce el, le dă privilegiu a-și cultivă stilul. Aceia pe cari ocupațiunile țiaristice îi apasă în desvoltare, nici n'au avut talent, căci adevăratul talent ese la ivelă, de i-ai pune mii de pedece. Recunôșce inse și dănsul, că țiaristica contribue mult la respândirea nervosității. Dăcă se întemplă vr'un scandal, țiarele publică colone lungi și debiteză prin a pune sub ochii cetitorului amănuntele cele mai neînsemnate.

Pe strade eroul țilei e generalul Boulanger. Iubitor de reclame, în scurt timp a devenit personagiul cel mai cunoscut în totă Francia. Ar fi o bibliotecă cât au scris despre el țiarele.

Dar pe când se urcă tot mai sus, lovitura îl izbi tocmai din partea aceea, de unde mai puțin se așteptă. Pré s'a ocupat mult de politică, încât nu i-a ramas timp și pentru soția sa. Acésta se și resbuună. Veți fi cetind din țiare, că dănsa i-a intentat proces de despărțire.

Avis bărbaților cari își negligăză soțiile!

Bon Ton.

Bonbone.

La tribunalul corecțional.

Președintele: Domnișoră! Dar n'ai băgat dta de seamă când tâlharul ș-a vîrît mâna 'n buzunarul dtale?

Domnișora: Am simțit; inse am gândit că voeșce să-mi pună acolo o scrisore de amor.

*

Logodnica: Ce frumos buchet! Dar spune logodnicul meu, că-i păcat să prepădescă paralele pe asemenea nimicuri.

Servitorul: Fii liniștită, domnișoră. Am auzit pe domnișorul dîcînd unui prieten: »Me costă mult prostia asta; dar plăti-va bătrînul dublu după cununie.«

*

Croiturul: Stofa nu ajunge ca să putem face un șlep de trei metri.

Dama: Cât mai lipseșce?

Croiturul: Cam jumătate de metru.

Dama: Mai taie de-asupra din talie . . .

*

Servitorul: Ve rog dați-mi pentru dl locotenent trei sardinie.

Comerciantul: In oleiu?

Servitorul: Ba, in hîrtie.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Șcri literare și artistice. *Poesia lui Eminescu:* »Ce te legeni codrule« a apărut in traducere germană in diarul ilustrat »Illustrierte Zeitung« din Lipsca. — *Dna Smara*, bine cunoscută și din poeziile ce publică in fôia noastră, a dat sub tipar la București un volum de poezii, sub titlul: »Din péna suferinței.« — *In diarul sêrb »Zastava,«* a apărut un nou articol: asupra vieței literare a augustei scriitoare *Carmen Sylva.* — *Dl Alecsandri* a dus la Paris diferite manuscrite ale reginei Elisabeta spre a fi publicate in Francaia.

Merinde dela școlă sêu Invățături pentru popor, culese din diarul unui școlar. Sub titlul acesta a publicat dl dr. George Popa un volum de 289 pagine. Autorul, care a scris mai multe manuale didactice și este referent școlar la consistorul din Arad, a sevrșit o lucrare de valôre, care merită să fie cetită de toți ômenii cu carte. Cartea e dedicată ilustrei familii de *Mocsonyi* și cuprinde in formă de diar al unui școlar o mulțime de invățături, începînd de când școlarul a mers pentru prima ôră la școlă și până ce a eșit de acolo 'n vieță. Vorbeșce despre: spêlare și curățenie, tutun și fumat, religione și fapte, case și locuințe, pămînt, lectură de sêră, fetele de mărît, post și ajun agricultură și vite vinars și rachiu, lucru, pomicultură, reuniuni și societăți, cumpêt, industrie, comerciu, institute de credit și de economie și de multe alte lucruri instructive. Stilul e clar și românesc. Unicul defect e, că s'a publicat cu ortografie etimologică, ceea ce-i impedează respândirea in popor. In nr. de acuma al foii nôstre reproducem, drept specimen, capitlul intitulat »Fete de mărît.«

Călătorie in China. A apărut la București, in edițiunea Academiei Române, broșura: »Dela Tobolsk până in China«, note de călătorie de spătarul Nicolae Milescu, 1675, traduse după text grecesc de dl G. Sion, membru al Academiei Române. Manuscrisul grecesc, după care s'a făcut această traducere, a fost colecționat la Constantinopole de repositul Cesar Boliac, care apoi l-a dăruit bibliotecii din Iași a statului. Nu este pozitiv, decă manuscrisul in adevêr a remas dela Miclescu; inse ori al cui să fi fost, el pôte să

înterezeze pe cei ce se ocupă cu studiile geografice sêu etnologice, căci in adevêr aici pot găsi noțiuni prețioșe asupra rîurilor, munților, florei, faunei și locuitorilor Siberiei pe timpul acela. Pretul 1 leu.

Ouvântări funebrale și iertăciuni pentru diferite casuri de môrte, intocmite de Ión Papiu, au eșit de sub tipar in proprietatea și editura »Cancelariei Negruș« din Gherla. Acest volum de peste 24 côle cuprinde: 8 cuvântări acomodate pentru ori-ce casuri ordinare de môrte, 4 pentru casuri ordinare de môrte întemplate in timpuri diferite ale anului, 10 la casuri ordinare, insê mai speciale de môrte, 4 la inmormântarea ômenilor bătrâni, 5 la inmormântarea pruncilor, tinerilor și junilor, 9 la casuri de môrte speciale; apoi pe mai bine de patru côle urmază o mulțime de iertăciuni precedate de o introducere generală in iertăciuni și anume: 1 iertăciunile bărbatului dela muiere, 2 ale muierei dela bărbat, 3 ale părintelui dela fii, 4 ale mamei dela fii, 5 ale fiilor dela părinți, 6 ale fratelui sêu surorii dela frați și surori, 7 ale nepoșilor dela moși, môșe, buni, bune, străbuni, străbune, 8 ale nepoșilor dela unchi și mătuși, 9 dela nêmuri și consângeni mai depărtați, 10 dela consoți de aceeași ocupațiune, 11 dela binefăcători, amici, cunoscuți și dela toți creștinii adunați.

Scrîitori români sêrbeșce. Sub titlul »*Lepe tujinke*« (prietine trumôse) a apărut in Belgrad o colecțiune de poezii lirice, in care se află traduse mai multe poezii de ale autorilor români ca: Alecsandri, Bolintinean, Negruzzi, etc. Traducătorul e dl M. Ivanovici. In ultimul număr al diarului »*Zastava*« se află o traducere a »Cocônei Nastasică« de Const. Negruzzi, făcută de publicistul sêrb Ivan Ivanici.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Șcri teatrale și musicale. *Dl Grigorie Gabrielescu*, singurul tenorist al Teatrului Național din București, a trebuit și el să ia lumea 'n cap, negăsindu-și teren de activitate in patria sa, și a ajuns tocmai in America, unde cântă cu succes. — *Dna Irena de Vladaia*, artistă română cunoscută și pe la noi, s'a angajat pentru sezonul carnavalului la teatrul Ristori din Verona; după aceea va cântă la teatrul Manzoni din Milano. — *Dșora Elena Popovici*, elevă a conservatorului din Paris, este recomandată in urma concursului depus in București, la bursa de canto pentru străinătate. Dsa cere, și juriul a acordat, ca bursiera să-și continue studiile la Paris, êr nu la Lipsca, cum figură in publicațiunea ministerială. — *Baritonul D. Popovici* va da vineri in 7 decembrie n. un concert in sala vechiului Ateneu din București.

Teatrul Național din București, care sub direcțiunea dlor Ion Ghica și Gr. Cantacuzen, luase un avênt, in timpul din urmă a decădut grozav. După direcțiunea neizbutită a dlui Stăncescu, guvernul actual a numit director pe dl Luca Caragiali. Noi cari in mai multe rënduri accentuaserăm, ca 'n fruntea primei scene române să se poftescă dl Vasile Alecsandri, singurul om posibil in circumstanțele actuale, am salutat cu bucurie și acêsta numire, căci in sfêrșit s'a numit un autor cu rivnă pentru teatru, in locul dlui Stăncescu, care n'are cu arta și literatura dramatică nici in clin nici in manecă. Dar speranțele nôstre nu s'au realizat; in loc d'a adună tôte talentele dramatice, dl Caragiali a depărtat și pe cele ce au esistat deja, astfel acuma dna Aristița Manolescu și dnii Gr. Manolescu, Notara, Hasnaș etc. nu mai fac parte din trupa dramatică dela București. Se 'nțelege, că fără dênșii nu este cu putință a represintă nici o

dramă. Asta e cauza, că »Regele Lear« a cărei reprezentare o anunțăm în nr. trecut, a făcut un fiasco colosal. Tote diarele bucureștene constatăcă această.

Sarah Bernhardt la București a jucat în piesele: Dama cu Camelii, Fedora, Frou-Frou, Tosca, Francillon, Adrienne Lecouvreur și Teodora. Fiecare din aceste seri a fost o adevărată serbătoare a artei. Dintre toate celebritățile cari au venit la București, scrie raportorul »Românului«, de când capitala României numeră, și numeră bine și ca parale și ca gust, în apreciere, printre celelalte capitale ale Europei, Sarah Bernhardt (al cărei portret îl schițăm aici) va fi aceea

care va fi lăsat amintirea cea mai adânc tipărită în memoria tururilor. « Acolo artista n'a avut să sufere nici șicanele cu imposite din Viena și din Budapesta, căci nu i s'a luat nici o dare. Din București ea plecă la Brăila, unde vineri în 30 novembre dete o singură reprezentare, debutând în »Dama cu camelii«, de acolo plecă la Constantinople și-apoi la Alexandria.

Concert în Oravița. Reuniunea rom. de cântări din Oravița va arangia ađi la 1 decembrie un concert împreunat cu joc în sala »Corona Ungariei«. Programul: Mendri: »Cinel-Cinel«, cor bărbătesc; Glogovean: »Stéua visurilor mele«, solo-sopran de dșora Iulia Drăgoescu; Kreutzer: »Cortul de nopte în Granada«, terțet din Finale, executat de dșora Drăgoescu (sopran), dr. G. Vuia (tenor) și dl Andrițoi (bariton); Porumbescu: »Hora Sinaiei«, cor mixt. Urméză jocul.

Avis pentru coruri vocale. Au eșit de sub tipar: Cântări ocașionale pentru sfințele serbători ale Crăciunului: Trei colinde populare întocmite pentru cor mixt, și pentru cor de băbați de George Dima: a) O, ce veste minunată! b) Dómne Isuse Christóse! c) La nunta ce s'a ntemplat în Cana Galileei. A se procurá dela compositor, Sibiu, strada Urezului Nr. 19.

Teatrul din Iasi s'a deschis joi la 17/29 novembre, jucându-se tragedia »Don Carlos«, în care esclerá dna Aristița Manolescu și dl Gr. Manolescu.

Teatre germane. Șarlota Wolter a fost invitatá la »Berliner Theater« pe doue luni. — Maria Witt cântá acuma la Gratz; se scrie, că 'n anul acesta se va retrace de pe scená și apoi va cântá numai în concerte. — Ant. Rubinstein scrie o operă nouă sub titlul »Gorinsca«; jumătate e gata, libretul e de Averkiev.

CE E NOU?

Solri personale. Maj. Sa împératul și regele Francisc Iosif va serbá mâne, la 2 decembrie, în cerc familiar, iubileul de 40 ani al suirii sale pe tron. — Dl V. Alecsandri a reluat funcțiunile sale de ministru resident al României la Paris. — Dl Teodor Seracin, general c. r., a petrecut săptămána trecută la Caransebeș, cercetând pe soro-sa; pe timpul petrecerii sale acolo, Pr. Ssa părintele episcop Ioan Popasu a dat un prând de galá în onóra dlui general.

Biserică și școlă. Maj. Sa regele a dăruiť din caseta sa privatá câte 100 fl. pentru zidirea bisericei gr. c. în Pétra, comitatul Solnoc-Dobáca și pentru restaurarea bisericei gr. or. din Șaldorf, comitatul Tárnavei-mari; ér pentru zidirea bisericei gr. or. din Măneréu, comitatul Hunedórei, 150 fl. — Iubileul mitropolitului din Cernáuți, Esc. Sa dr. Silvestru Morariu, s'a serbat în diecesá duminécá, ér la Cernáuți luni, cu mare pompá; demnul arhiepiscop, după serviciul divin, a primit felicitările clerului și ale corporațiunilor. — Esc. Sa dr. Ioan Vancea, arhiepiscopul și mitropolitul din Blaș, a emis un cercular cátrá clerul archidieceșan, spre a se consemná viniťele parochiilor. — Universitatea sásésă a votat pentru școlá gr. c. din Sibiu pe anul 1889 suma de 300 fl. — Dl Coriolan Pop, de origine din Mará-mareș, care ș-a făcut studiile în Oradea-mare, s'a promovat la gradul de doctor în drept la universitatea din Budapesta.

Hymen. Dl George Dudulescu, absolvent de teologie al diecesei aradane, la 13/25 l. c. ș-a serbat cununia cu dșora Maria Valean în Beinș. — Dl Coriolan Birescu, absolvent de teologie al diecesei Caransebeș, la 18 novembre s'a cununat cu dșora Ofelia Ursulescu în Lugoș. — Dl Nicolae Navrea și dșora Maria Grind s'au cununat la 12 novembre în Brașov. — Dl Iuliu Crainic, absolvent de teologie al archidieceșei Blaș, la 22 nov. s'a căsătorit cu dșora Victoria Laslo în Sângeorgiul de Murăș. — Dl Emanoil Beșu, invetător la școlá elementară gr. or. din Poiana-Sibiului, la 25 novembre s'a cununat cu dșora Aurelia Albini, fiica dlui Vasile Albini proprietar în Cut. — Dl Toma Dragomir, candidat de preoție în archidieceșea Sibiu, la 13/25 novembre s'a căsătorit cu dșora Valeria Piso în Sibiu. — Dl Ioan Doboșan, invetător în Șag, lângá Timișóra, ș-a încredințat de soție pe veduva Iuliana Tina. — Dl Corneliu Marcu, absolvent de teologie și dșora Tiodan, s'au cununat la Lugoș în 22 novembre.

Reuniunea femeilor române din Brașov s'a constituit la 7/19 novembre, șa onomesticá a reginei, care e patróna Reuniunii. Presidenta dna Agnes Dușoiu a accentuat însemnătatea șaiei, apoi s'a purces la ordinea șaiei, s'a votat bugetul și s'a compus comitetul pe trieniul 1888—1891. S'au ales în comitet urmátorele 12 membre: Elena Gaertner, Agnes Dușoiu, Maria Zanescu, Areti Nemeș, Elena Sotir, Eufemia Cherci, Elena Voina, Elena Dima, Paraschiva Iosif, Eufrosina C. Ión, Elena Sabadean și Polixena Iliasievici. După prescrișele statutelor, comitetul s'a și constituit în preșența adunării generale, alegându-și președintá pe dna Agnes Dușoiu. Neputându-se luni terminá ordinea șaiei, serie »Gaz Tr.« s'a amánat continuarea adunării generale pe a treia șa, mercuri în 9/21 l. c., când s'au și pertractat toate obiectele puse la ordinea șaiei.

Dela dietá. Deputatul Irányi ș-a motivat în una din ședințele trecute propunerea relativá la instituirea unui for de sine stătător pentru esamínarea afacerilor electorale. Ministrul de justiție Fabiny a respuns, că guvernul va presintá un proiect în asta privință; propunerea lui Irányi s'a respins. S'a votat în general

proiectul pentru rescumpărarea regaliilor și s'a început desbaterea specială. Deputatul Steinacker a ținut o cuvântare în contra maghiarizării capitalei Budapesta; camera comercială, unde dânsul ocupă postul de secretar, a reprobato acésta; Steinacker a declarat, că mai mult nu se va ocupa de politică și ș-a depus mandatul de deputat.

Societăți de lectură. *Academia ortodoxă* pentru literatură retorică și musică bisericească în Cernăuți s'a constituit pentru anul școlastic 1888/9 în ședința sa din 4/16 novembre în următorul mod: President al academiei: Victor Zaharoschi-Zaharescu; secretar de externe: Teodor Const. Petruc; secretar de interne: Onofreiu Malcinschi. Comisiunea secțiunii literar-retorice: Preses al sect. și vice-pres. I. al acad. Dim. cav. de Zapa; bibliotecar: Vasile cav. de Volcinschi; econom: Titu Popescu. Comisiunea secțiunii musicale: Preses al sect. și vice-pres. II. al acad.: Lazar Grigorovici; cassar: Ilie P. Berlinschi; controlor: Dionisie Ieremicu. Comisiunea revădătoare: Ioan Voloșciuc; Vasile Lucan; Mihaiu Bocca, toți auditori de teologie și alumni seminariali. — *Jumimea*, societatea academică a universitarilor români din Cernăuți, conform raportului ce primirăm, are 45 de membri ordinari, are o bibliotecă de 1675 opuri în 1192 volume, 706 broșuri și 6 mape. Cassa societății cu sferșitul lui octomvre a. c. eră: 35 fl. 84 cr. fond disponibil, 687 fl. 39 cr. datorii pe la membrii societății; 401 fl. 09 cr. fondul neatacabil și 509 fl inventarul societății, la olaltă 1633 fl. 32 cr. În decursul anului școlastic trecut societatea a ținut 1 adunare generală, 9 ședințe plenare ordinare și în fiecare lună o întrunire socială. S'au ținut 4 ședințe literare și s'au tractat 4 teme: »Revoluțiunea lui Tudor Vladimirescu«, studiu istoric, »Situațiunea«, »Pecatele năstre«, studiu asupra situațiunii prezente în Bucovina și »Omul și menirea sa«, studiu filosofic. Numărul actelor intrate 83, al celor eșite 149. — *Tinerimea pedagogico-teologică din Arad* s'a constituit și est an în o societate de lectură sub conducerea rds. d. director seminariar Augustin Hamsea, în următorul mod: vice-president: Iuliu Iorgoviciu, cl. a III.; secretar: George C. Telescu, cl. a II.; cassar: Mihaiu Pacățianu, cl. a III.; notar: Teodor Pinter, cl. a II.; vice-notar: Ilie Bursaș, ped. a III.; bibliotecar: Simeon Cornea, cl. a I.; vice-bibliotecar: Ioan Gall, ped. a III.; controlor: Simeon Andrițoiu, ped. a II.; în comisiunea literară: Mihaiu Pacățianu, cl. a III.; Virgil Ursu Negru, cl. a III.; Alesandru Popoviciu, cl. a II.; Ioan Roșca cl. a II.; Aureliu Givulescu, cl. a I.; Teodor Pap, cl. a I.; Petru Mihailoviciu, ped. a III.; Simeon Chirila, ped. a III.; în comisia revisoră: Emanuil Pop, cl. a II. Constantin Puticiu, cl. a I.; Ioan Jianu, ped. a III.

Mărtea Dorei d'Istria s'a întâmpat la 17 l. tr., în Florența. S'era la orele 6, un chelner dela restaurantul Doney aducea principesei prânțul după obicei, de oră-ce în otelul seu din calea Leonardo da Vinci, Dora d'Istria nu ținea alte slugi decât o cameristă și un grădinar. Ilustra dōmnă se șimți de odată foarte reu, dișe că nu mai vede lumina și cădū mōrtă în brațele cameristei care o ajută să se imbrace. De câtăva vreme suferia de stomac; nu chieamă doctori, căci după mărtea profesorului Cipriani nu găsiă un doctor care să potă fi și prieten al casei. Despărțită de soțul seu, care a murit acum vr'o deșe ani, ea-și perdū mai târziu și copilașul și după ce locui 'n mai multe locuri, se aședă 'n Florența; acolo 'n 1872 cumpără villa cea nouă a dlui de Gubernatis, »Villa d'Istria«: aci își făcū reședința sa favorită, îi mări grădina, plântând flori rare și arbori esotici și petrecea într' ênsa cea mai mare parte a anului, primindu-și amicii în mijlocul cărților și animalelor sale. Obicnuit,

principesa călătoria în timpul verii. Într'un rând merse până 'n statele-unite. Și acasă și afară eră bună și binefăcătoare. Scrierile sale și veniturile ce avea ca principesă Ghica îi permiteau de a trăi ca damă mare și de-a ajuta pe săraci. Nu lăsă alte rude decât doi frați. În absența lor, datorile inmortentării au fost indeplinite de consulul român, de consulul rus și de contele Angelo de Gubernatis, care eră unul din amicii și din admiratorii cei mai stăruitori ai celebrei scriitoare. Inmortentarea s'a făcut la 20 l. c. În testament, Dora d'Istria lăsă mici legaturi fraților și servitorilor; numeșce moștenitoare capitala Bucureșci pentru bunurile sale din România și dă Florenței villa sa pentru a fi vëndută în folosul asilului de surdo-muți. Pentru corpul seu a hotărit să fie ars. Cenușa va fi depusă în crematorul dela Trespiano. Dna Constanța de Dunca-Schiau a trimis, în numele damelor române din Budapesta, dlui Gubernatis o depeșă de condolență.

Portul ardelenesc în Anglia. Pe timpul petrecerii sale la vânătoarea dela Gurghiu, principele de Wales a dispus să i se facă mai multe fotografii a porturilor poporale de pe acolo. Fotografiile neizbutind bine, principele s'a adresat moștenitorului de tron Rudolf ca să dispună a i se trimite acasă în Anglia anume porturi românești, ungureșci și săseșci. Ordinul s'a executat întocmai.

Damele române din Cluș vreu să 'nființeze o reuniune de femei. De odată cu acésta mișcare, viața socială română pare a renvia. Familiile române s'au întrunit în săptămânile trecute, arangiând vr'o trei petreceri, unde tinerimea s'a presintat în numer frumos. Aprōpe 30 de părechii au jucat danțurile sociale române și străine. Se fac pregătiri pentru o mare petrecere 'n carneval.

Medicina și femeile. Profesorul Waldeyer (Berlin) vorbi în congresul naturalistilor germani ținut în luna trecută în Colonia, despre »studiul medicinei și femeile«. El insistă a arată, că în tōte timpurile au fost femei cari s'au distins în artă și științe, și cari au căpătat titluri academice. Unele ramuri ale medicinei, în special arta moșitului, a fost mii de ani în mâinile femeilor. În Egipt în urmă cu 7000 de ani, s'a hotărit că femeile pot urmă la tron, dar acestea sânt numai casuri isolate, abia în timpurile năstre ele cer emanciparea. Waldeyer găseșce, că ar fi vătămător atât pentru știință, cât și pentru femei, decă ele ar imbrătoșă tōte științele. Esperiența a dovedit, că știința în mâna femeilor, nu face propășiri. Dovadă arta moșitului, care abia atunci s'a desvoltat când bărbații au început a se ocupa și cu acésta artă. Toți asistenții dela laboratorii au făcut observația următoare: femeile sânt nedibace, nu sânt exacte în lucrările lor și cea maimică dificultate le inspăimântă. O singură studentă răpeșce asistentului ei, timp cât 30 de studenți. Waldeyer e pentru instrucția femeilor dar cu condiția ca femeia să nu imbrătoșeze tōte ramurile științei.

Inovațiuni pe drumul de fer. Directorii căilor ferate austro-ungare se vor ocupa într'o apropiată conferință cu următoarele două cereri: Un consorțiu are intențiunea să imprumute publicului călător, pe timpul cât se află pe drum, perine pentru cap, în schimbul unei taxe, ér cunoscuta firmă de colportagiu Plowitz are intențiunea să imprumute diferite romaue potrivite de cetit, ca să-și alunge călătorii uritul. La locul de plecare, călătorul primeșce o carte de cetit, după placul seu, și depune un florin, ér la locul unde se termină călătoria, la predarea cărții, i se restituie 90 cr., remănând deci taxa de 10 cr., ca plată pentru cetirea cărții.

O ligă de femei. O telegramă din Paris vesteșce, că acolo s'a format o ligă mare de femei, pentru-ca

să se lupte de acum înainte și ele pentru monarhie. Numele ligei este »*Rosa Franciei*« și presidenta ligei e contesa de Paris. Ziarul »*Soleil*« publică un apel al ligei către toate femeile din Franca, indemnându-le să adereze ideilor ligei: restaurarea monarhiei și apărarea intereselor conservative. În ligă pot intra și bărbați.

Oglinda lumii. În România conservatorii sînt în majoritate relativă, atât în senat, cât și în cameră; dar un minister curat conservator e cu neputință, căci conservatorii numai împreună cu liberalii disidenți au majoritate absolută, ăr aceștia, îndată-ce ar vini la guvern conservatorii, s'ar alia cu junimiștii, ca să trîntescă guvernul. Complanare deocamdată s'a făcut prin cedarea a trei portfolii pentru conservatori, după cum prevestirăm în nr. trecut. Lucrările dela fortificațiile capitalei urmază cu mare activitate; pentru moment se aședă tunurile Krupp. — *Țarul* se va duce pe la mijlocul lui iulie al anului viitor la Berlin, a rentorce visita împăratului Vilhelm. — *Guvernul frances*, cu toate că hotărîse a nu mai primi în școlile militare oficeri români, totuș va primi ărăș doi. — *Regele Milan* a propus comitetului de revisuire o lege electorală provisorie, dar comitetul a respins-o. — *Regina Natalia* a plecat dîlele trecute din București la Petersburg, pentru a se consultă cu mai mulți advocați mari, precum și cu somitățile clericale în privința divorțului seu. Din Belgrad s'a espeduit reginei Natalia la Iași vr'o 200 de lădi cu efecte ale ei. — *Regele Greciei* de curînd ș-a serbat iubilul de 25 ani al domniei sale, la Atena. Tot acolo s'a ținut logodna principesei Alecsandra, fiica cea mai mare a regelui Greciei, cu marele duce Pavel, fratele țarului. — *Principele Alesandru de Battenberg*, fost principe al Bulgariei, se va logodi în curînd cu fiica împărătesei Frederica. Logodna se va face la Londra, fiind tață și împărătesa mamă. — În statele unite americane în luna lui februarie se va alege presidentul republicei; dîlele trecute s'a ales congresul, care va avé să facă alegerea; rezultatul este, că presidentul actual nu va fi reales, ci vor învinge republicanii, în frunte cu generalul Harrison. — *Ministrul de instrucție al Chinei* a dat ordin d'a se introduce limba germană în școla superioară chineză Pentru acest scop a și adus un profesor din Stuttgart.

Neorolôge. *Ión Câmpinean*, fost ministru în diferite cabinete ale României și în urmă guvernator al Băncei Naționale, a încetat din viață la București, în duminica trecută. — *Dr. Vasile Grigorovița*, secretar ministerial c. r. în Viena, a încetat din viață acolo la 12/14 novembre, în etate de 55 ani. — *George Ciuciu*, paroc gr. or. și president al eforiei școlii granițareșci din Hațeg, a murit acolo, la 26 novembre. — *Tatartzi*, arendatorul băilor Herculane, a murit. — *V. Serban*, protopop al B. Comloșului, a murit la Folia, în 6/18 novembre. — *Mircea B. Stănescu*, avocat de frunte în Arad, unul din bărbații cei mai bine cunoscuți ai generațiunii noastre actuale, după cum ni se împărțese în momentul d'a incheia fôia, a încetat din viață.

Logogrif

De *Iuliană E. Iancovici*.

Prima parte e un lucru folositor,
Intors dă un animal fără de spor;
A doua parte e o fluiditate,

Ce-ți dă viață și sănătate;
Intreg cuvîntul: un obiect de învîțare,
În totă lumea necesară tare.

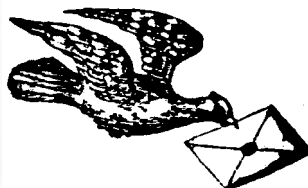
Terminul de deslegare e 20 decembre. Ca totdeauna și de astadată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea șaradei din nr. 43:

»Conac.«

Deslegare bună primirăm dela dșora Sofia Cotișel, care și obținū premiul.

Poșta Redacțiunii.

Reamintire. Ne scrii, că multe poezii ți-am respins și decă vom respinge ș-acesta, ce poezie să ne trimiți? Nici una, căci nu te putem incuragiă de fel. Cel ce scrie: o sentinela serafină, umbra nopților de aur, amalgama genelor, basmele atomilor etc., acela face mai bine de dîce adio poeziei pentru totdeuna. Ca să te convingi, ătă o strofă din poezia trimisă:

Un chip de umbră, ce te 'nșelă,
O mumie 'mbrăcată 'n gol
Mi-ai fost în calea mea fatală,
Tu nimfă blondă ideală,
Ce-mi riđi și ađi a mult domol.

Orfanul. Se va publică. Asemenea și aste.

Drei H. P. în A. Cât mai curînd.

Rîndunica. Nu este p'acolo nimene care să-ți spună, că astfel de lucruri nu sînt pentru publicitate?

Ce-i amorul? Ceteșce poezia lui Eminescu, cu acelaș titlu, publicată întîia-ora în »Familia,« la 1883.

Blaș. Pe nevedute nu putem să spunem, că-l vom publică. Decă va fi 'n el vr'o idee pozitivă și nu numai frase generale, i vom face loc. Responsul dtale nu s'a publicat, pentru că publicînd celalalt, acesta a devinit de prisos.

Versurile: Părinților, De-mi stai, Pe un album, Ei, Te iubesc, În depărtare, sînt niște încercări necoapte încă pentru publicitate

Drei L. M. în Gh. Am așteptat continuarea, dar nu ni-a sosit. Ghicitori de șac avem cu rîdicata. Altele s'ar puté publică mai iute.

Banat-Comlos. Doinele poporale se vor publică. Vom alege și din ghicitoare. Nu mai scrieți cu cerusă, căci pe drum, se șterge și nu putem ceti.

Buzias. Abonamentul a sosit și s'a insēmnat; inse nu pe nov.—jan., ci pe oct.—decembre.

Călindarul sêptemănei.

Diua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminea 23 după Rusalii, Ev. dela Luca c. 12, st. 16, gl. 6, a inv. I.		
Duminea	20 Prof. Grigorie Decap.	2 Cand. Aurel
Luni	21 (+) <i>Intrarea în bis.</i>	3 Fr. Xaver
Martți	22 Ap. Filimon	4 Barbara
Mercuri	23 Par. Amfilochiu	5 Sava
Joi	24 Mart. Ecaterina	6 Nicolae
Vineri	25 Climente papa R.	7 Siegbert.
Sămbătă	26 Cuv. Alipie	8 (+) <i>Zem. nasc.</i>

Avis. Apropiându-se sfîrșitul anului, rugăm pe toți aceia, cari primesc fôia noastră, dar încă n'au respons abonamentul, să binevoie că a-l refui cât mai curînd.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hûgel în Oradea-mare.